

Posudek vedoucí práce na diplomovou práci Mgr. Terezy Kynčlové

Název práce: **Analýza Erbenovy Kytice v kontextu feministických literárních teorií**
Posudek zpracovala: doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, PhD.

Mgr. Tereza Kynčlová si zvolila **téma** dosud v české literární vědě nezpracované – feministické čtení a analýzu Erbenovy Kytice. Toto kanonické literární dílo bylo českou bohemistikou již mnohokrát rozebíráno z různých hledisek, genderový aspekt však dosud zůstával stranou. Za velmi přínosné považuji, že Mgr. Kynčlová téma nepojala jen výlučně v kontextu literární vědy, ale s interdisciplinárním přesahem. Jak uvádí na str. 20, jedná se jí o „přesah textu do života čtenářstva“. Tento zájem je smysluplně zdůvodněn skutečností, že interpretování Kytice jako díla, o němž se učí od základní školy, má významný vliv na genderovou socializaci dětí; může tak reprodukovat – či naopak zpochybňovat – tradiční genderové mýty, které v ní figurují a které česká literární kritika ve značné míře potvrzovala. Nové alternativní interpretace tak mohou nabádat ke kritickému zamýšlení se nad nimi a mohou odkrývat dosud nedostatečně vnímané významy. Aspekt socializačního významu čtení Kytice zdůrazňuje především Závěr práce.

Ačkoli je diplomová práce Mgr. Kynčlové z hlediska **struktury** na první pohled rozdělena na část teoretickou (2. a 3. kapitola) a praktickou (3. kapitola), ve skutečnosti tomu tak zcela není. Tato práce je totiž velmi výjimečná tím, že je vlastně jednoduší, koherentním celkem, v němž je teorie v nesmírně širokém záběru důkladně, a přitom nenásilně propojována s analyzovaným textem. Ačkoliv je tedy druhá kapitola nazvána „Teoretický úvod k feministické literární kritice“, nejde o „čistou teorii“, neboť jednotlivé teze jsou přímo vztahovány k textu Kytice a dokumentovány na něm. Svědčí o tom i podkapitoly a jejich náplň – např. 2.2.1., „Kritika patriarchálních obrazů ženství v literárních dílech a v Erbenově Kytici“. K této kapitole mám jedinou kritickou připomínku, a to snad přílišné rozběhnutí se do šíře na jejím konci, což je patrně zejména v podkapitole 2.2.3., „Autorství žen a gynokritika“. Přestože ji autorka v průběhu práce na textu výrazně a smysluplně zkrátila a přestože její místo v textu lze do jisté míry odůvodnit širším literárně vědným kontextem tématu, považuji ji přece jen za ne zcela nezbytnou. S touto kritickou připomínkou ovšem na druhé straně souvisí naopak poznámka pochvalná: na celém textu této diplomové práce je patrné (a přitažlivé), že z něj přímo dýchá, jak v něm ani zdaleka není řečeno vše, co autorka o literární kritice ví. Je zjevné, že za napsaným textem jsou uloženy znalosti i erudice pro magisterskou úroveň velmi nadprůměrné a výjimečné.

Ve 4. kapitole se **analýza** Mgr. Kynčlové věnuje následujícím genderovým aspektům: pojmenování postav, mužským protagonistům, působení žen v domácí sféře, konceptu mateřství a postavení ženy v Erbenově morálním řádu. Na této kapitole zejména cením, že její uchopení je pravým opakem deskriptivní metody, je komparativní a analyzuje jednotlivé fenomény do skutečné hloubky. Text se nespokojuje např. povrchním konstatováním o viktimizaci žen či jejich podřízenosti, což by nebylo vcelku nijak objektivní. Jednotlivé teze jsou důkladně vyargumentovány a logicky propojovány. Autorka si všímá i na první pohled méně zjevných možností výkladu a nazírá jednotlivé příběhy a jejich postavy prizmatem různých interpretací, o čemž svědčí např. subverzivní čtení obrazu předení jako ženské činnosti s odkazem na Carolyn Heilbrun. Problematika pojmenování je doplněna tabulkou v Příloze, která podává kvantitativní soupis i četnost jednotlivých pojmenování ženských, mužských a dětských postav. Tento kvantitativní rozbor by mohl být v budoucnu i tématem pro detailnější diskursivní analýzu než rozsah této práce umožnil.

Mgr. Kynčlová si velmi pečlivě zmapovala dosavadní literárně kritický diskurs o Erbenově Kytici. Zároveň je třeba uvést, že ač je k němu převážně kritická, citlivě zde

rozlišuje (str. 95) mezi staršími texty, které vznikaly v určitém literárně historickém i politickém kontextu, a texty z přelomu 20. a 21. století, které pokračují v diskursu genderové slepoty, ačkoliv vznikaly v době, kdy už mohly navazovat v této oblasti na mnohé podněty.

Bibliografie v závěru práce má úctyhodný rozsah, je dobře volená a v textu správně citovaná. Snad jen drobná připomínka – k tématu mateřství mohla být též použita i původní česká práce *V bludném kruhu. Mateřství a vychovatelství jako paradoxy modernity* z r. 2006.

Stylistická i jazyková úroveň práce je velmi vysoká. Autorce se v průběhu práce na textu úspěšně podařilo zvládnout jisté puzení k občas poněkud komplikovanému vyjadřování. Výsledný text je velmi čtivý, elegantní a vyznačuje se i velmi sympatické osobní zaujetí.

Celkové hodnocení: Spolupráce na diplomové práci Mgr. Terezy Kynčlové pro mě bylo skutečným potěšením, je to jedna z nejlepších prací, které jsem dosud vedla. Ačkoli se text nerodil lehce, bylo na jeho vývoji znát poctivou práci i samostatné kritické myšlení autorky. Navrhuji **výborné hodnocení**. Pevně doufám, že Mgr. Kynčlová bude nadále působit v akademické sféře literární vědy.

V Praze, 14. 6. 2009